

Podneta žalba Energetskoj zajednici zbog sumnje da organi javnih vlasti u Srbiji nisu ispravno ocenili uticaj projekata MHE na životnu sredinu. Žalba je podneta od strane udruženja za zaštitu životne sredine, Regulatorni institut za obnovljivu energiju i životnu sredinu (RERI), "Riverwatch", "EuroNatur" i "ClientEarth".

Kako navode u RERI, ova četiri udruženja iznela su dokaze koji potkrepljuju sumnju da se u Srbiji odluke o tome da li je potrebna procena uticaja na životnu sredinu za male hidroenergetske projekte snage manje od dva megavata (<2 MW) ne donose u skladu sa propisima koji su prihvaćeni u okviru EZ. U RERI dodaju da prema nacionalnom zakonodavstvu, vlasti u Srbiji su dužne da procenjuju uticaj koji hidroelektrane mogu imati na životnu sredinu.

Međutim, udruženja za zaštitu životne sredine kritikuju ograničeni broj kriterijuma koji se u Srbiji uzimaju u obzir prilikom donošenja odluka - pri odlučivanju da li za određeni projekat treba sprovesti procenu uticaja na životnu sredinu uzima se u obzir samo kapacitet hidroelektrane i u izuzetnim slučajevima, njen položaj u zaštićenom području. Prema mišljenju udruženja podnosilaca ove žalbe, sve hidroelektrane moraju biti podvrgnute odlučivanju o potrebi procene uticaja, kao što je i utvrđeno Direktivom o proceni uticaja na životnu sredinu, a javne vlasti u Srbiji ne bi smele da dozvole nekontrolisano uništavanje dragocenih eko-sistema.

- Procena uticaja na životnu sredinu je neophodna kako bi se izbegli ili umanjili negativni uticaji na životnu sredinu, kao i na lokalno stanovništvo. Četiri nevladine organizacije se nadaju da će ova žalba doprineti tome da Srbija počne da se dosledno pridržava pravnog okvira koji je utvrđen Ugovorom o energetskoj zajednici i koji zahteva odgovarajuću procenu uticaja svih hidroenergetskih projekata na životnu sredinu, bez obzira na njihovu veličinu ili lokaciju - kaže Mirko Popović, programski direktor RERI.

On objašnjava da je procena uticaja preventivni instrument koji treba da se stavi u pogon pre nego što se nekom izda odobrenje za izgradnju.

- U Srbiji se koristi samo jedan formalni kriterijum kada se odlučuje da li je potrebno raditi procenu uticaja na životnu sredinu, a to je kapacitet postrojenja, odnosno da li je MHE kapaciteta više ili manje od dva MW pa ako je manje, onda nije potrebno da se odlučuje o proceni uticaja, a ako je više, onda je potrebno da se sprovede postupak, što i dalje ne znači da će se raditi studija. Ali sama direktiva nije takva, ona kaže da je organ koji odlučuje dužan da uzme u obzir sve one elemente, činjenice koje mogu da utiču na životnu sredinu. Mi smatramo da je zapravo propust RS bio u tome što nije uzimala u obzir druge kriterijume, nego samo taj - objašnjava Popović.

On dodaje da je posledica takvog pristupa izgradnja MHE bez ikakve kontrole u pogledu zaštite životne sredine i na mestima gde ne bi smele da se nalaze.

- U postupku procene uticaja se utvrđuju mere zaštite životne sredine i mere monitoringa, pa tako organ koji odlučuje može da kaže da nije potrebno da se izrađuje izveštaj o proceni uticaja, ali da je on u tom rešenju, može da utvrdi mere i kaže zabranjeno je postavljanje cevovoda u korito, zabranjeno je uništavanje, pustošenje šume... Ukoliko odlučite da nema procene uticaja, onda nema čak ni tih mera i onda zapravo gotovo da nema nikakve kontrole - ističe Popović.

Udruženja za zaštitu životnu sredine se takođe nadaju da će ova žalba doprineti suzbijanju "razornog uticaja nekontrolisane izgradnje malih hidroelektrana u Srbiji". Žalba ima cilj da unapredi celokupnu zaštitu rečnih eko-sistema koji su jedinstveni u Evropi, kao i stanovništva čiji život i opstanak od tih reka zavisi.

Manji kapacitet ne znači i manju štetu po okolinu

Popović kaže da je najveći broj do sada izgrađenih MHE u Srbiji između 500 kW i 1 MW kapaciteta jer se investitorima pokazalo najisplativije.

- Manji kapacitet ne mora da znači i manju štetu po okolinu, na nekim rekama imate planirano po 10 MHE. Druga stvar, ne vrednuje se vrednost nekog prirodnog resursa na osnovu toga da li se radi o potoku ili velikoj reci. Može da se desi da u nekom potoku živi neka zaštićena vrsta za koju je javni intreres RS da je štiti - ističe Popović.

Šta je Energetska zajednica

Energetska zajednica (EZ) je međunarodna organizacija koja doprinosi stvaranju zajedničkog energetskog tržišta između Evropske unije i njenih suseda. U okviru EZ postoje zajednička tržišna pravila i načela, kao i pravni okvir koji je obavezujući za sve potpisnice.

Izvor: blic.rs